

mr. sc. Sanda Kočevar, prof.¹

Antonija Škrtić, prof.²

NOĆ MUZEJA KAO PRIMJER VREDNOVANJA KULTURNE BAŠTINE?

The Night of Museums as a Means of Tourism Evaluation of Cultural Heritage?

SAŽETAK: Rad se bavi aktualnom problematikom turističkog vrednovanja lokalne kulturne baštine, odnosno mogućnošću ekonomske valorizacije kulturne baštine, te razvojem kulturnog turizma u lokalnoj zajednici. Na primjeru Noći muzeja koja se u Hrvatskoj održava od 2005. godine zadnji petak u siječnju, a 2012. godine je zabilježila rekordni broj od 325.000 posjetitelja autorice će analizom postojeće situacije ukazati na probleme i opasnosti ovakvog vrednovanja kulturne baštine, s posebnim osvrtom na situaciju u Karlovcu, te predstaviti mogućnosti i pretpostavke za stvaranje kvalitetnijeg lokalnog kulturno-turističkog proizvoda. Članak je namijenjen djelatnicima kulturnog i turističkog sektora kako bi prepoznali i izbjegli moguće opasnosti u razvoju svojih projekata kulturnog turizma, ali i široj društvenoj zajednici koja prvenstveno treba prepoznati vrijednost i važnost kulturne baštine, ali i neposredne ekonomske koristi kroz kvalitetnu eksploataciju iste.

Cljučne riječi: kulturna baština, muzeji, Noć muzeja, turističko vrednovanje, kulturno-turistički proizvod

ABSTRACT: The article deals with the current problems of tourism evaluation of local cultural heritage, i. e. with the possibilities of economic evaluation of cultural heritage, as well as with the development of cultural tourism in a local community. Using the Night of Museums that has been held in Croatia since 2005 last Friday in January, which in 2012 recorded the highest number of 325.000 visitors, the authors will show problems and risks of such evaluation of cultural heritage by analysing the present situation, with a special review of Karlovac situation. The article would present possibilities and premises for creating a quality cultural-tourism product. It is intended to be used by the professionals of cultural and tourism sectors in order to recognise and avoid possible threats in developing their own projects of cultural tourism, but also for the general public in order to recognise the value and importance of cultural heritage and direct economic benefit of the quality usage of it as well.

¹ Gradski muzej Karlovac, sanda.kocevar@gmk.hr

² Gradski muzej Karlovac, antonija.druzak@gmk.hr

Keywords: cultural heritage, museums, the Night of Museums, tourism evaluation, cultural-tourism product

1. UVOD

Noć muzeja kao jednodnevna manifestacija hrvatskih muzeja pokušaj je približavanja muzejske struke, a time i kulturne baštine široj javnosti. Naime, Republika Hrvatska se u novije doba suočava sa sve većom prisutnošću kulturne baštine na tržištu. Uzroci toga zasigurno leže ne samo u izuzetno visokim troškovima održavanja objekata kulturne baštine, već i u smanjivanju državnih dotacija za kulturu, te pritisku Ministarstva kulture da si „baštinske institucije“ pronađu alternativne načine financiranja. Kako posredovati vrijednost baštine javnosti postaje jedan od temeljnih ciljeva svih djelatnosti koje se bave zaštitom i izučavanjem vrijednosti baštine – muzeja, knjižnica, arhiva, tzv. AKM zajednice. Posredovanje se vrši na različite načine; u muzejima, kao baštinskim ustanovama kojima će se ovaj rad baviti, to je komunikacija osobina i vrijednosti predmeta putem izložbi kao jezgre muzejske komunikacije, no i ostalim aktivnostima poput predavanja, razgovora, radionica, edukativnih aktivnosti najčešće u funkciji izložbi, koje su vrlo često predmet djelatnosti stručnih muzejskih službi - pedagogije i andragogije te odnosa s javnošću. Komunikacijom kulturna baština ulazi u svakodnevni život ljudi i zajednice te se ugrađuje u kvalitetu življenja. Ona postaje dijelom identiteta, elementom upoznavanja različitih zajednica, motivom turističkih migracija, edukacijskim potencijalom.³

Sama definicija muzeja evoluirala je zajedno s razvojem društva. Od svog utemeljenja ICOM (*International Council of Museums*) osuvremenjuje definiciju muzeja u skladu sa stvarnošću i zbivanjima u globalnoj muzejskoj zajednici. Prema najnovijoj definiciji muzeja usvojenoj na ICOM-ovoj 21. konferenciji u Beču, Austrija 2007. godine muzej je neprofitna i stalna institucija u službi društva i njegovog razvoja, otvorena javnosti, koja prikuplja, čuva, istražuje, komunicira i izlaže materijalnu i nematerijalnu baštinu čovječanstva i okoliša u edukativnu, znanstvenu i zabavnu svrhu.⁴

Danas nisu dovoljne izložbe jer muzeji postaju mjesto okupljanja ljudi i interakcije. Na tom tragu nastala je i Noć muzeja - muzejska manifestacija koju Hrvatsko muzejsko društvo organizira od 2005. godine tijekom noći posljednjeg petka u siječnju u svrhu promocije muzejske djelatnosti, a time i kulturne baštine.

2. NOĆ MUZEJA

Noć muzeja je aktivnost muzeja koji, tijekom jedne večeri, bez naknade ili uz smanjenu cijenu ulaznice, otvaraju širom svoja vrata i zbirke zainteresiranoj publici do duboko u noć sa ciljem podizanja svijesti o vrijednosti kulturnog dobra kojim smo okruženi. Prvenstveno je usmjerena na lokalno tržište s funkcijom poticanja stjecanja

³ Maroević. I.: *Uvod u muzeologiju*, Zavod za informacijske studije, Zagreb, 1993., str 199.

⁴ Museum definition, www.icom.museum/who-we-are/the-vision/museum-definition.html, (23.04.2012.).

navike posjeta muzejima, ali i kao promocija vremenski zanimljivijeg, pristupačnijeg i stimulativnijeg oblika ponude muzeja do krajnjeg cilja bolje međusobne povezanosti institucija. Uz odgojno-obrazovne ciljeve, ne smijemo zanemariti ni one promotivne, informativne i rekreativne te utjecaj koji ova aktivnost ima/može imati u djelovanju turističkog sektora.

2.1. Manifestacije poput Noći muzeja u Europi

Gotovo svaka europska država ima svoju manifestaciju kada muzeji, a često i druge kulturne institucije (biblioteke, arhivi, crkve, dvorci, ...), te turističko-ugostiteljski sektor (kroz *after party* programe ili smanjene cijene svojih usluga), te besplatnim javnim prijevozom u europskim metropolama otvaraju besplatno ili po umanjenim cijenama vrata svojih izložbi, stalnih postava i radionica do dugo u noć, a gradovi se tijekom jedne noći pretvaraju u besplatnu pozornicu za kulturne događaje te društvena okupljanja. Ponekad to nisu nacionalne, već lokalne manifestacije kada svaki grad ima svoju noć muzeja.

Najstarija manifestacija takvog tipa održava se u Njemačkoj pod imenom Duga noć muzeja (*Lange Nacht der Museen*), koju je započeo Berlin 1981. godine, a ubrzo prihvatili i drugi njemački gradovi (Köln, Frankfurt, Stuttgart, Düsseldorf, München, Hamburg, Kassel), no u različitim terminima.

Slična ideja o kasnonoćnom kulturnom festivalu (*Nuit Blanche*) koji bi se održavao od 18 sati do 06 sati ujutro, kroz 6 godina u 6 gradova pokrenuta je u Francuskoj u Nantesu 1989. godine.⁵ Od strane francuskog ministarstva kulture i komunikacija (Francuske muzejske direkcije) je pak 2005. godine potekla inicijativa da se njihova nacionalna manifestacija, koju provode od 1999. godine, podigne na međunarodnu, europsku razinu u cilju promocije europske kulturne baštine mlađim korisnicima i obiteljima te stvaranja poveznica među europskim muzejima preko ovog popularnog događanja. Manifestacija je nazvana Europska noć muzeja,⁶ podupiru je ICOM, Vijeće Europe i UNESCO, a odvija se kao jednokratna⁷ manifestacija u subotu prije ili poslije Međunarodnog dana muzeja 18. svibnja.⁸ Odazvale su se brojne europske države poput Italije (od 2009. *La Notte dei Musei*), Španjolske, Velike Britanije (*Museums at Night*), Poljske (od 2003. *Noc Muzeów*), Češke (od 2004. *Muzejní*

⁵ Tako su se tijekom idućih godina festivali održavali u Barceloni 1990, St. Petersburgu 1991, Buenos Airesu 1992, Napulju 1993, Kairu 1994, Havanu 1995. godine.

⁶ European Night of Museums, www.network.icom.museum/imd2012/imd-2012/european-night-of-museums.html (25.04.2012.).

⁷ U Velikoj Britaniji događanja traju cijeli vikend, a u Makedoniji i nekoliko tjedana.

⁸ Međunarodni dan muzeja se obilježava već 35 godina (od 1977. godine) radi podizanja svijesti javnosti o važnosti uloge muzeja u razvoju društva. Tako je 2011. godine u obilježavanje bilo uključeno više od 30 000 muzeja iz preko 120 zemalja sa svih kontinenata. Događanja vezana uz Međunarodni dan muzeja traju danima, pa čak i cijeli mjesec, a svake godine ICOM odabire tematsku okosnicu programa obilježavanja. Više o temama Međunarodnog dana muzeja može se naći u članku Teme obilježavanja Međunarodnog dana muzeja, www.mdc.hr/hr/mdc/projekti/projekti/medunarodni-dan-muzeja-u-hrvatskoj/kronoloski-pregled-tema/ (25.04.2012.)

Noć), Slovačke (od 2006.), Rusije (od 2007. *Ночь музеев*), Bugarske (od 2005.), Rumunjske (od 2005. *Noaptea muzeelor*), Srbije (od 2004.), Makedonije (od 2006.), Crne Gore, Grčke, ... U Hrvatskoj su se već prve godine održavanja priključili tek pojedini muzeji i galerije s području Istre, Varaždin, Čakovec, Trakošćan, Sisak, Vinkovci, Pazin, Zagreb, a od 2012. godine u koordinaciju manifestacije u Hrvatskoj se uključio i Muzejski dokumentacijski centar (MDC). Godine 2011. sudjelovalo je više od 4 000 europskih muzeja iz 40 zemalja.

Ostale europske države provode manifestaciju ovakvog tipa neovisno o Međunarodnom danu muzeja u različitim terminima tijekom godine. Tako Irci noć muzeja obilježavaju krajem rujna, Austrijanci početkom listopada, a Slovenci i Mađari krajem lipnja. U nekim državama ne postoji ni nacionalno dogovoren termin, već svaki veći grad ima svoj termin održavanja. Takav je slučaj u Nizozemskoj gdje se manifestacija proširila iz amsterdamskih muzeja na ostale nizozemske gradove (Rotterdam, Hag), ali s različitim terminima održavanja; dok se u Amsterdamu noć muzeja održava u studenom, u Rotterdamu je to u ožujku, a u Hagu u rujnu. Ista situacija je i s Belgijom i Švicarskom.

Posebna situacija je sa skandinavskim zemljama. One su najkompletnije sagledale svrhu i ulogu ovakve manifestacije i u nju uključile sve kulturne institucije, a ne samo muzeje i nazvale tu manifestaciju noć kulture/noć umjetnosti. U Danskoj se noć kulture odvija sredinom listopada, u Finskoj postoji u kolovozu Noć umjetnosti (*Tai-teiden yö*), u Švedskoj (*Konstens natt*).

U gotovo svim europskim državama organizatori ovakvih manifestacija su strukovna udruženja muzealaca i kulturnjaka podržana od relevantnih ministarstava, osim u Austriji gdje se noć muzeja održava od 2000. godine u organizaciji nacionalne televizije Österreichischer Rundfunk (ORF).

2.2. Noć muzeja u Hrvatskoj

Potaknuta Europskom noći muzeja manifestacija Noć muzeja u Hrvatskoj započela je 15. prosinca 2005. godine kao gradski projekt šest zagrebačkih muzeja (Arheološki muzej, Hrvatski povijesni muzej, Etnografski muzej, Muzej grada Zagreba, Muzej suvremene umjetnosti, Muzej za umjetnost i obrt te Muzej Mimara), da bi već iduće 2006. postala nacionalni kulturni događaj, iniciran od strane Sekcije kulturnog turizma, Hrvatskog muzejskog društva (HMD), a u suradnji sa Zajednicom kulturnog turizma Hrvatske gospodarske komore i svih zainteresiranih muzeja.⁹ Akcija podrazumijeva novi otvoreniji pristup muzejskoj i turističkoj publici, te uključuje posjete izložbama i popratnim događanjima: pedagoškim radionicama, predavanjima, okruglim stolovima, stručnim vodstvima, performansima, recitalima i koncertima, fil-

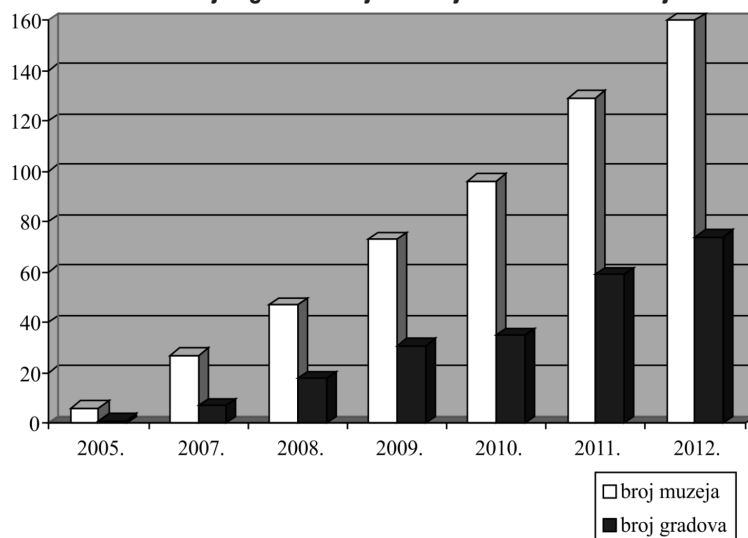
⁹ Voditeljice projekta bile su mr. sc. Dubravka Osrečki Jakelić, predsjednica HMD i mr. sc. Vesna Jurić Bulatović, nekadašnja voditeljica službe marketinga Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu (MUO), a suradnici Vlasta Klarić, savjetnica u Sektoru za turizam Hrvatske gospodarske komore (HGK), te Silvija Brkić, Koraljka Vlažo i Fernando Soprano iz MUO-a.

mskim i video projekcijama, modnim revijama, prigodnom prodajom kataloga, promidžbenog materijala i suvenira, promatranjima kroz teleskop, promocijama i prezentacijama te druženjima s umjetnicima i donatorima. Kako je uloga muzeja poticanje razumijevanja i očuvanja baštine, kao i destinacije kojoj ona pripada, ova akcija usmjerena je promociji kvalitete i raznolikosti kulturne baštine Hrvatske koja se time izravno uključuje svojom interaktivnošću u turističku ponudu.¹⁰

Godine 2006. Noć muzeja se trebala održati u prosincu, no zbog organizacijskih problema prebačena je na posljednji petak u mjesecu siječnju, tako da je, zapravo 2007. prva godina održavanja aktivnije Noći muzeja u Hrvatskoj. Tada se manifestacija održala u 27 muzeja u 7 hrvatskih gradova (Zagreb, Kastav, Rijeka, Dubrovnik, Split, Karlovac, Osijek). Promidžbeni okvir manifestacije prepoznatljiv je, učinkovit i usmjeren na cijeli nacionalni prostor. Osmišljen je prema suvremenim promidžbenim standardima i prema mjeri „velikih“ (nacionalnih i zagrebačkih) muzeja.

Veliki interes publike i medijska kampanja doveli su do toga da se broj sudionika, ali i broj posjetitelja iz godine u godinu povećavao, tako da je 2012. godine zabilježeno rekordnih 325 000 posjetitelja u 160 muzeja (ali i drugih kulturnih ustanova) u 74 grada.

Grafikon 1. Odnos muzeja i gradova koji su sudjelovali u Noći muzeja u Hrvatskoj

Izvor: vlastita izrada

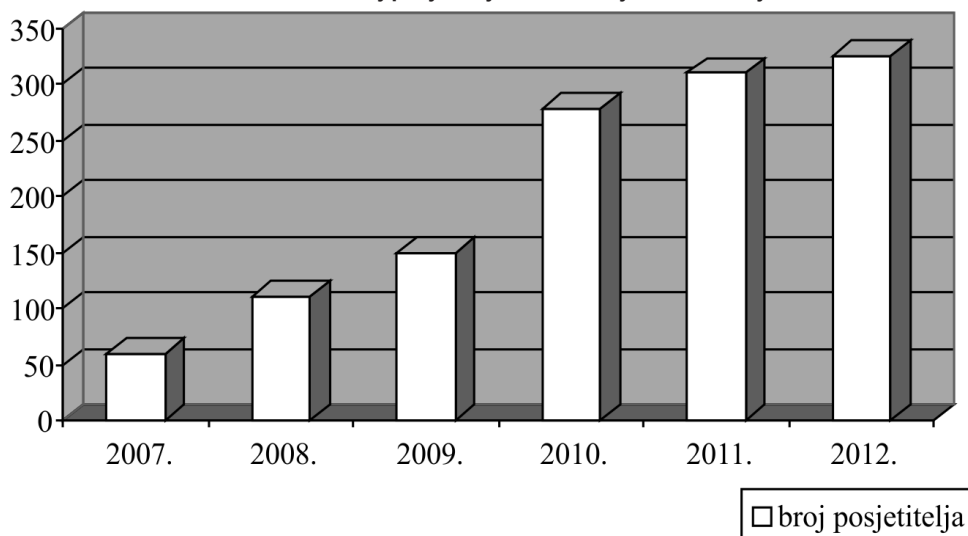
Tijekom godina održavanja u realizaciju manifestacije uključila se široka mreža muzejskih institucija i pokrovitelja, partnera, sponzora i medija. Potaknuta široko zasnovanom promidžbom, publika povodom Noći muzeja hrli u hrvatske muzeje i

¹⁰ Na Danima kreativnosti i inovativnosti 2008. godine u organizaciji udruge MRAK-Mreža za razvoj i kreativnost, Noć muzeja je proglašena najboljim projektom u kategoriji kreativnih i inovativnih proizvodnih programa ili proizvoda.

galerije, te manifestacija u razdoblju od 2007. do 2012. godine bilježi povećanje broja posjetitelja od gotovo 520%. Zanimanje za nju počinje već u prosincu, a očekivanja publike, usmjerena promidžbom vezanom uz pojmove: atraktivno, najveće, najposjećenije, svake godine su sve veća.

Postavlja se pitanje zašto odjednom toliki interes za muzeje, kada znamo da svi hrvatski muzeji zajedno tijekom jedne godine ne dostignu broj posjetitelja koje imaju tijekom te jedne noći – Noći muzeja? Jedan od razloga moguće je i besplatan ulaz. U situaciji općeg siromaštva izdvojiti do 40,00 kn (što je najveći iznos ulaznice u Hrvatskoj) po osobi, predstavlja zasigurno problem, no fenomen „hrljenja“ u muzeje, zapravo postaje sociološko pitanje jer procjena autora je da je najviše 10% posjetitelja u ukupnom broju posjetitelja muzejska publika, dakle oni koji redovno posjećuju muzeje. Naime, ne postoji nikakvo istraživanje kojim bi se mjerila učinkovitost Noći muzeja. Ako je manifestacija zamišljena prvenstveno u odgojno-obrazovne svrhe poticanja stjecanja navike posjeta muzejima, upitna je njena učinkovitost kad se kao glavno mjerilo uspješnosti nametnuo broj posjetitelja, što je poticajno u propagandno-marketinške svrhe, ali dugoročno kontraproduktivno.

Grafikon 2. Broj posjetitelja Noći muzeja u Hrvatskoj

Izvor: vlastita izrada

Na nacionalnoj razini pitanje je prestiža sudjelovati u Noći muzeja, dok je na lokalnoj razini pitanje vjerodostojnosti muzeja sudjelovati i ostvariti veći broj posjeta nego prethodne godine. Činjenica da muzejska baza koja realizira manifestaciju djeluje u najraznovrsnijim i najraznolikijim okolnostima u ovu idiličnu priču o uspješnoj kulturnoj manifestaciji unosi disonantne tonove. Ovisno o statusu, važnosti i uvažavanju muzejske i/ili galerijske institucije unutar lokalne sredine ovisit će i komunikacijski dometi te institucije. A njihova sadržajnost i uspješnost je uvelike od-

ređena resursima kojima ista raspolaže. Tome treba pridodati i pritisak nerealnih očekivanja javnosti koji baštinsku instituciju iz manje (čitaj: siromašnije) sredine usmjerava prigodom kreiranja programa za Noć muzeja gdje se kao osnovni kriterij postavlja nadmašivanje prošlogodišnjeg broja posjetitelja.

Muzeji u manjim sredinama ne raspolažu potrebnim sredstvima za zadovoljavanje osnovne, odnosno redovite muzejske djelatnosti,¹¹ pa ovo pokazivanje krajem siječnja lako odsklizne u običnu (prostu, jeftinu) zabavu čiji sudionici, u prvom redu posjetitelji, a u najtragičnijim situacijama i sami izvođači nemaju osnovni pojam o kontekstu u sklopu kojeg su angažirani za nastup.

Radi toga posjetitelji često komentiraju izložbu muzejskog stalnog postava riječima „Zar opet isto kao i prošle godine?“ Muzejski profesionalci su pak nezadovoljni jer su radi lova na masovnost posjeta svom „malom“ muzeju organizirali nastupe ili prezentaciju pojedinaca ili udruge koji su Noć muzeja iskoristili kao promociju sebe samih, a ne muzejske struke te su pokazali potpunu indiferentnost prema muzejskoj ili galerijskoj djelatnosti i kulturnoj baštini kojom se institucija bavi.

Slika 1. Salsa u Galeriji „Vjekoslav Karas“ u Karlovcu 2012. godine

Izvor: Fototeka Gradskog muzeja Karlovac

¹¹ „Dotok sredstava iz proračuna u muzeje sve je oskudniji. Nedostatan je za programe, ali i za održavanje, što je posebno zabrinjavajuće.“ Kusin, V.: „Mukte u muzeje?“, <http://www.vjesnik.hr/kom.aspx?ID=96587F60-6a6a-4c4b-a9c3-3e32697ec29b> (08.05.2012.).

Za ostvarivanje masovnosti tamo gdje joj nije mjesto, potrebna su značajnija financijska sredstva, prostorni i ljudski resursi, a manje muzejske i galerijske institucije prilikom osmišljavanja programa upadnu u zamku da program osmišljen na podlozi stručnog muzejskog rada, dodatno „obogate“ atraktivnim zabavnim programom koji ima malo ili nimalo veze s kulturnom baštinom kojom se institucija bavi. Budući da je riječ o vrlo ograničenom proračunu, ovo podilaženje „novoju“ publici oblikovano je uglavnom poput zabavnog programa nekog shopping centra. Tako se u programima može naći i trbušnih i salsa plesačica, kuhanog vina, čaja, peciva, nastupa glazbenih sastava, predstava koje nemaju veze s muzejskim programom sve po receptu – red ozbiljnih sadržaja, red plesa, glazbe, igara, red *ića i pića*.

2.3. Karlovačka Noć muzeja

U Karlovačkoj županiji muzeji djeluju u Ozlju, Ogulinu i Karlovcu, što našu županiju svrstava među županije s najmanjim brojem muzeja u državi iako bogatstvo kulturne baštine Karlovačke županije to ne zaslužuje. Ova činjenica nije sporna ni županijskoj niti gradskoj samoupravi budući da ne postoje ni strategija razvoja županije niti strategija razvoja grada Karlovca unutar koje bi se prepoznala vrijednost i potreba razvoja muzejske djelatnosti. Trenutno stanje, u situaciji osiromašenog županijskog i gradskog proračuna „pogoduje“ jedinicama lokalne samouprave jer muzejsku djelatnost doživljavaju samo kao trošak.

Rad i razvoj Gradskog muzeja Karlovac obilježen je nepostojanjem kulturne politike grada u pitanju zadovoljavanja standarda muzejske djelatnosti koje kao osnivač treba osigurati, te po pitanju suradnje kulturnog i turističkog sektora, kao nejasni kriteriji financiranja programa, posebice u odnosu prema vaninstitucionalnoj prezentaciji i zaštiti baštine i likovne umjetnosti (udruge, pojedinci, KUD-ovi) čemu nije pridonijelo niti formiranje

Slika 2. Plakat za Noć muzeja 2012. u Gradskom muzeju Karlovac

Gradski muzej Karlovac, Strossmayerov trg 7

18.00 - 01.00	Stalni postav Gradskog muzeja Karlovac
18.00 i 22.00	Stručno vodstvo po stalnom postavu
18.00 - 01.00	Iz modernog Karlovca / Nasrti iz građevinske tvrtke Nikole Marića kao osnova za pogled u modernističku izgradnju od 1923. do 1946. godine, studijska izložba, izložbeni prostor u petkovnju, tijekom večeri stručno vodstvo po izložbi
20.00 - 22.00	Predavanje arhitekta Darka Kahlea i Mladena Ivanka o Nikoli Mariću
Tijekom noći	Singlice, glazbeni nastup Javna vatrogasna postrojba Karlovac, animacija posjetitelja za posjet Vatrogasnom muzeju

Galerija "Vjekoslav Karas", Ljudevita Šestića 3

18.00 - 01.00	Anabel Zaize / Prva slova, druga slova (1996 - 2011), monografska izložba
18.30 - 20.00	Učije pjesna večer u Galeriji Za pjesnu i s pjesnom pjesni: Sportsko rekreacijski pjesni klub "Cacalanka" (nastup dječjih pjesnih grupa i animacija), Miver Danca Karlovač (animacija), Pjesni studio oMolan (animacija), Urvak school by Don Niki (nastup)
20.30 - 22.00	Uruženje s umjetnicom Anabel Zaize koja će započeti slikanje nove slike
22.00 - 23.00	Prikazivanje dokumentarnog filma "Portret slikara Josipa Vanšete", 2008., scenario i redatelj Željko Senčić, uvodna riječ akademik Tonko Marović. Molimo posjetitelje da poštuju najavljene termine prikazivanja filma.
23.00 - 01.00	Salsa večer u Galeriji Zabavite se i zaplesajte! Nastupaju najbolji hrvatski salsa klubovi: Pjesni studio Fever by Urvak Karlovač, nastup i pjesna animacija Uruvja Kraševca Pjesni klub Leo Membrus, nastup instruktora Pjesni studio Ballatine, nastup show grupe Salsateca, nastup instruktora Cuba, Danca 6 Caravan, animacija profesionalnog plesača s Kube Glazbu pušta DJ Nicky

Izvor: Fototeka Gradskog muzeja Karlovac

kulturnih vijeća. Posljedica gore navedenog odnosa je iskrivljena slika javnosti o značaju i ulozi muzeja u zajednici koju potencira i Noć muzeja pretvorivši se tako u svoju suprotnost obzirom na sami cilj manifestacije.

Budući da je Noć muzeja u Gradskom muzeju Karlovac prilika da se u neformalnim razgovorima druže muzejski profesionalci i posjetitelji, primijetilo se da mobilniji dio (mlađi ljudi i obitelji s djecom) dio Noći muzeja iskoristi za posjet najbližem većem centru, u ovom slučaju Zagrebu. Blizina Zagrebu i ovom prilikom nije prednost jer povratkom slijede usporedbe lokalnog muzejskog doživljaja organiziranog na dvije lokacije na kojima djeluje karlovački muzej s muzejskim doživljajem organiziranog obilaska Muzeja suvremene umjetnosti, Muzeja za umjetnost i obrt ili Tehničkog muzeja,... Već sama činjenica postojanja više muzejskih ustanova u jednome gradu, prilagođenosti popratnih sadržaja (javnog prijevoza, ugostiteljske ponude), a da ne govorimo o veličini i stupnju udovoljenosti standardima muzejske djelatnosti o kojima posjetitelji Noći muzeja nemaju gotovo nikakvih saznanja, Gradski muzej Karlovac stavlja u nepovoljan položaj. Vrijednosti koje karlovački muzej prezentira u Noći muzeja tako bivaju podcijenjene, a trud marginaliziran. Broj posjetitelja i njihovo mišljenje o Noći muzeja u Gradskom muzeju Karlovac postaju osnovni kriteriji vrednovanja rada institucije kroz sredstva javnog priopćavanja, zanemarujući činjenicu da je zapravo udio muzejske publike u broju posjetitelja Noći muzeja vrlo malen.

2.3.1. Pregled programa Gradskog muzeja Karlovac za manifestaciju Noći muzeja za razdoblje od 2007. do 2012. godine

U 2007. godini u zgradi muzeja na Strossmayerovom trgu 7 organizirano je stručno vodstvo po stalnom postavu i koncert tamburaškog sastava Grofovi, dok je u Galeriji „Vjekoslav Karas“ uz izložbu argentinskog slikara karlovačkog porijekla Drage Brajka organizirana degustacija argentinskih vina i modna revija mladog karlovačkog dizajnera Igora Dobranića.

Godine 2008. osim stručnog vodstva po stalnom postavu organizirano je i posebno lutkarsko stručno vodstvo za djecu, a predstavljena je i najnovija restaurirana akvizicija - secesijski luster. U zabavnom dijelu programa nastupio je pijanist Zoran Štefanac. U Galeriji je uz izložbu fotografija *Prove* Gorana Vranića promoviran multimedijalni CD izložbe, te organiziran koncert klape *Furešti* iz Karlovca. Točno u ponoć započeo je program Glazbene škole Karlovac.

U 2009. godini uz stručno vodstvo po stalnom postavu, organizirano je otvorenje izložbe fotografija *Boje Indije* Danijela Pavlića. Zabavni dio programa bio je posvećen Indiji: nastupila je plesačica klasičnog indijskog plesa kathaka Ana Suryawan-shi Milošević, te glazbenici na tradicionalnim indijskim glazbalima - tabli i sarodu (Nimaia Ashisa Roy, Damir Višićan). Kosjenka Brajdić je održala predavanje o sarijima uz prezentaciju odijevanja sarija, iscrtavanja ruku na indijski način - mehedi i ispisivanje imena na indijskom pismu – devanagari (Laura Fulir, Ivana Malić). U Gale-

riji „Vjekoslav Karas“ moglo se razgledati retrospektivnu izložbu Franje Korena, te prisustvovati večeri poezije i šansone u izvedbi Lele Margetić i Lade Kos.

Godine 2010. osim stručnog vodstva po stalnom postava organizirana je promocija muzejskog stripa *Pogledalove kronike* autora Laze Čučkovića, Peđe Mihajlovića Cetinjanina i Lane Bitenc te mala izložba prapovijesnih odjevnih predmeta i arheološka radionica iskapanja idola za djecu. Otvorenje izložbe panoramskih fotografija Žumberka Romea Ibriševića pratilo je predstavljanje restaurirane žumberačke tare, a organizirana je i mala tkalačka radionica te nastup Dunje Knebl s prijateljima. U Galeriji „Vjekoslav Karas“ je otvorena izložba akademskog slikara Borisa Kuglera uz nastup šansonijera Srđana Depola.

I u 2011. godini program Noći muzeja bio je vezan uz tekuću muzejsku i galerijsku izložbenu djelatnost; osim stručnog vodstva po stalnom postava, organizirano je i stručno vodstvo po muzejskoj izložbi *Izbor iz zbirki oružja, odora i vojne opreme Domovinskog rata*, uz mogućnost slanja personalizirane e-razglednice s postava izložbe. Održano je i predavanje kustosica Branke Stergar i Jane Mihalić o pletenje čipke na lucnju u selu Trg kod Ozlja i prezentaciju tehnike članica KUD-a Ključ, te predavanje kustosa Igora Čuliga o karlovačkom graditelju Nikoli Mariću. U zabavnom dijelu programa nastupio je žongler i zabavljač Tomislav Kozarčanin - Tontorino, te Glazbeni sastav KUD-a *Ključ* iz Trga kod Ozlja. U Galeriji „Vjekoslav Karas“ organizirano je stručno vodstvo u društvu kostimiranih ledenodobnih lovaca po prirodoslovno-arheološkoj izložbi *Ledeno doba?!* te promocija čarobne edukativne kutije *Igrajmo se pračovjeka* u izdanju Školske knjige.

Muzejsko-galerijski dio programa u 2012. godini bio je vezan uz aktualiziranja trenutne izložbene ponude Muzeja. U muzejskoj zgradi organizirano je predavanje arhitekata Darka Kahlea i Mladena Ivanka o Nikoli Mariću te razgled muzejske izložbe *Iz modernog Karlovca / Nacrti iz građevinske tvrtke Nikole Marića kao osnova za pogled u modernističku izgradnju od 1923. do 1946. godine* i stalnog postava; dok je u Galeriji „Vjekoslav Karas“ uz monografsku izložbu suvremene hrvatske slikarice Anabel Zanze organizirano druženje s umjetnicom koja je pred i sa posjetiteljima započela slikanje nove slike, te prikazivanje kratkometražnog dokumentarnog filma *Portret slikara Josipa Vanište*, scenarista i redatelja Željka Senečić s uvodnim govorom akademika Tonka Maroevića. U zabavnom dijelu programa u zgradi Muzeja nastupile su Singerlice, dok je u Galeriji organizirana Dječja plesna večer te salsa večer.

3. ZAKLJUČAK

Pristup Gradskog muzeja Karlovac sudjelovanju u Noći muzeja trebao bi biti promišljeniji i bez podložnosti javnom mnijenju, s isključivim naglaskom na promociju vlastite djelatnosti i stručnih postignuća. Insistiranje na programima osmišljenim u okvirima muzejske struke u kraćem periodu bi dovelo do smanjenja broja posjetitelja, ali i do stvaranja nove muzejske publike. Analiza je pokazala da je kontraproduk-

tivno po kulturnu baštinu i samu instituciju novakovo sudjelovanje u Noći muzeja. Budući da bi ciljevi Noći muzeja trebali biti prezentacija muzejske djelatnosti i snaženje utjecaja struke, te izgrađivanje vlastite prepoznatljivosti u zajednici, kao zanimljive, dinamične, atraktivne, napredne, suvremene, otvorene i važne, što su i ciljevi i ostalih baštinskih festivala (Tjedan arhiva, Mjesec knjige, Noć knjige, Noć kazališta,...), potrebna je redefinicija koncepcije manifestacije.

Jedan od mogućih prijedloga je aktivno uključivanje svih baštinskih ustanova (kazalište, muzej, galerije knjižnica, arhiv, Konzervatorski odjel), ali i lokaliteta prirodne i kulturne baštine te javne infrastrukture (prijevoz, rasvjeta, ugostiteljska ponuda, ponuda smještaja, suvenira i sl.) uz adekvatno medijsko praćenje lokalnih medija, a sve to da se ojača urbani identitet Karlovca. Na taj način bi se educirala i senzibilizirala javnosti o vrijednosti i nužnosti čuvanja kulturne baštine kao iskaza identiteta zajednice u vremenu globalizacije. Povrh svega dobili bismo kvalitetan i prepoznatljiv kulturno-turistički proizvod - suvremeni urbani festival kulture - koji bi mogao privući publiku iz Zagreba i drugih sredina. Ovako zamišljena redefinicija sudjelovanja u Noći muzeja ima veliku prepreku u terminu održavanja nacionalne Noći muzeja koji bi se trebao prikloniti Europskoj noći muzeja vezanoj uz obilježavanje Međunarodnog dana muzeja u mjesecu svibnju kako bi kulturni programi mogli izaći i na gradske ulice i trgove.

Literatura

1. European Night of Museums, www.network.icom.museum/imd2012/imd-2012/european-night-of-museums.html (25.04.2012.)
2. **Informatica museologica**, Zagreb, god. 32, br.3-4, 2001., str. 6-116
3. Kusin, V.: "Mukte u muzeje?", <http://www.vjesnik.hr/kom.aspx?ID=96587F60-6a6a-4c4b-a9c3-3e32697ec29b> (08.05.2012.)
4. Maroević, I. **Uvod u muzeologiju**, Zavod za informacijske studije, Zagreb, 1993.
5. Museum definition, www.icom.museum/who-we-are/the-vision/museum-definition.html, (23.04.2012.)
6. Šola, T.: „Dani i noći muzeja: odakle odjednom ti muzeji?“, **Art Magazin Kontura**, god. 17, br.92., 2007., str. 88-91
7. Teme obilježavanja Međunarodnog dana muzeja, www.mdc.hr/hr/mdc/projekti/medunarodni-dan-muzeja-u-hrvatskoj/kronoloski-pregled-tema/ (25.04.2012.)